

Передплата
на «РУСЛАНА» вносити:
в Австрії:
на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.
За границю.
на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Подорожне число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш; а не возьмеш м'якості — ари, не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що діти крім неділь і руских свят о 5 1/2 год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслани» під ч. 1. пл. Дзюбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи зворотні ся лише на попереднє застереженє. — Рекламці неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звычайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланні» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Гр. Войтїх Дідушицький про середні школи.

(Конець).

Другим способом заради проти переповнення гімназій мають бути по думці гр. Д-го иншого типу школи середні. Іменно домагає ся він закладен середних шкіл рільничих, в яких окрім заводових наук учила-б ся молодіж також історії і природних наук, німецького язика і математики в такім обсягу, як в учительських семінаріях, а мали би се бути в східній Галичині утраквістичні школи. Мали-б се отже бути імовірно ті учительські семінарії з рільничим характером, про які від двох років у соймі фантазує п. Целецький. Але цікава вельми ціль, для якої домагає ся гр. Д-ий заснован таких шкіл. Гр. Д-ий сподіває ся, що в краю нашім переогодом буде щораз більше такої молодіжи, котра схоче удати ся на еміграцію, отже з огляду на її потреби належало-б їй не лише подавати такі відомости протягом шестилітньої науки, але також знати англійського язика і якогось нерільничого заняти, яке би давало спомогу до заробкованя на еміграції. Спосібніші і засібніші могли-б з такої середньої школи переходити до висших рільничих шкіл (очевидно до дублянської академії або на рільничий відділ в Кракові). Такі школи мали би піднести рівень образованя сільського населеня, наколиб вихованці тих шкіл вертали по їх скінченю на свої загорода і давали сусідам приклад умілої праці коло рілі. Для того домагає ся гр. Д-ий, щоби Рада шк. кр. як найскорше уложила пляни наук для будучих шкіл середних рільничих.

Се отже є плід буйної фантазії гр. Д-го, що підчас соймової сесії з нагоди розправи над рускою гімназією станицлавівською в шкільній комісії і в повній палаті ледви що з клоунув ся, а тепер зродив ся. Він домагає ся з огляду на будучих емігрантів заснован якихсь шкіл не виразного характеру, нібито середних рільничих, нібито учительських семінарій не стилітних і сподіває ся, що часть абсолювентів верне на рідну ниву яко взірцеві господарі. Кошти таких шкіл були би значні, хосен з них що найменше, сумнішій, а тимчасом у нас в многих ще вельми громадах нема навіть однокласових шкіл, а сойм корчить ся, що це має спомоги приватні великих видатків на вступуючі школи, не може поділишити плат учителям тих шкіл, що вже засновані. Супроти сего було-б се непростимим пускати ся на якісь фантастичні експерименти, які нібито мають запобігти переповненю гімназій і зарадити сему, щоби селянські сини не пхали ся до тих гімназій. Принусивши, що до тих середних рільничих шкіл шестилітних мали би приступ ученики, що найменше із скінченю шестилітньої наукою в народній школі, треба мати багато фантазії, щоби уврїти в се, щоби такіи абсолювенти середньої рільничої школи вертали знов до своєї рілі.

Окрім таких середних шкіл рільничих

бажає гр. Д-ий перемінити по містах виділові школи з промисловим характером на середні школи так, щоби они вихували до скромніших заводів, як ті, до яких приготовляє техніка. Отже се мали би бути якісь низшої категорії техніки.

Гр. Д-ий потіпає ся тим, що і рільник уміло вивчений найде собі певно місце, а так само і технічно образована молодіж найде для себе хліб. Однак ми вже й тепер чуємо часто наріканя родичів, котрих діти покинули теперішні виділові школи, а не можуть з тим нігде примістити ся, а запевнюваня гр. Д-го, що абсолювенти середних шкіл рільничих або середних шкіл промислових чи технічних добре вийдуть, нікого не переконає і нічого дивного, що многі скажуть на его проєкт: «шкода говореня і коштів та заходів коло закладен таких шкіл, позаяк ті школи середні нового типу будуть стояти пустою, бо хто їх скінчить, буде умирати з голоду».

Гр. Д-ий нарікає на те, що суспільність наша навикла уважати лише бюрову працю яко достойну, а се питаємо ся, для чогож як-раз в останних часах шляхта так тисне ся не лише до бюрової праці по староствах і намісництві, але щораз більше до судів, до професур університетських, щоби захонити якусь стагу плату і продає свої загони або винаймає їх жидам. Деж найдуть приміщенє сї абсолювенти середних рільничих шкіл, не кажучи вже про абсолювентів висших шкіл? Отже передо всім шляхта повинна би дати приклад і держати ся своїх загонів, наколи хоче, щоби абсолювенти середних шкіл рільничих вертали на рідну рілю. А крім того повинна би шляхта брати ся і до двигненя промислу, наколи технічні сили мають найти приміщенє, а тимчасом і в тім напрямі, окрім цукр. варства, котрего будучність zagrożена, не бачимо ніякого майже руху і поступу.

Згоджуємо ся з гр. Д-им в тім, що суспільність наша повинна взяти ся до заводового вихованя значної части нашої молодіжи, алеж та суспільність повинна також подбати про се, щоби повстали заводи чи промислові, чи фабричні, чи фінансові і економічні, в яких заводово образована молодіж найшла би відтак приміщенє, а такі заводи можна і треба утворити в краю, в котрім, як сам гр. Д-ий признає, лежить об'югом природи богатства. Все те конечно і потрібне і се треба зробити: das Eine tun, aber auch das Andere nicht unterlassen. Отже сим не можна збувати заспокоєня національно-культурних потреб і домаганя руского народу. Сидіти ушн. Руский нарід, навіть руске селянство відчуває навпаки поглядам гр. Ст. Тарновського і в Коломії і в Теревовлі і т. д. потребу висшої освіти для своїх синів, не наслідком якоїсь мнимої агітації але з почутя і свідомости посилає своїх синів до гімназій і до університетів і для того руский нарід і его заступники не перестануть домагати ся заснован нових руских гімназій, а переогодом навіть руского університету. Не дасть ся отже руский на-

рід зацїткати ані новим типом середних шкіл, після проєкту гр. Д-го, ані утраквізмом, осудженим навіть серед заводових польських педагогів, а хоче мати рускі школи від найнижших до найвисших. Вдоволенє сим дійсним потребам культурним, їх заспокоєня злагодить і усуне національні суперечности, а маємо докази на Швайцарії і Бельгії, де національно-культурні потреби кожної народности або племені заспокоєно, а тим усунено причини всяких спорів і антагонізмів.

Промова пос. д-ра Андруїка Могильницького

яко генерального бесідника contra при бюджетовій розправі в галицькім соймі дня 28. жовтня 1903.

(Дальше).

Не хочу випрати тому чоловікови злу волю і злосливість, а потївно хотїв би вийти з сїєї точки погляду, що той чоловік дійсно не мав нічого иншого на гадці і цілі, як тільки скріпити елемент польський «на кресах» галицьких, а би з того титулу жадного жалю до него не мав, але придивім ся, як доктрини д-ра Козловського зістали поняті, як они водворили ся в кров і тіло нашої суспільности і як в наслідок сїх «вещуф народівих», сїх місій уложились відносини польско-рускі на найглубшій долині. Я покличу ся лиш на се, чого не можна опрїювати і чого навіть наша преса не буде могла назвати ненавистю, бо на вирокі судові, в котрих я брав участь яко захитник, іменно в трех процесах карних, де обжал вали Русини Поляків, або Поляки Русинів і то не люди інтелігентні, але простий нарід. І щож там показало ся?

Іменно позивали Русини Поляків за се, що при кожній нагоді трактувано їх „kusz kołusze Ruskie“. (Голоси: fe, to niemożebne). Так! ни панове не вирте і перече, а я наведу число чинности суду вирокуючого. Позивали ся за се, що виспівували крім таких пісень, за котрі я ніякого доказу не маю, як: „patz Kołuszecko na nas z niba“, як „płynie Wisła płynie“ і т. д., також от такую пісню „jeszcze Polska nie zginęła, póki Pan Bóg z nami, jeszcze Rusin będzie wisiał do góru pogrom“.

(Голоси перече). Так панове, ви перече, а я ще раз кажу: я був захитником в суді вирокуючым, могу навести імя судії котрий провадив розправу, імена і п. і вища осіб, котрі в сїх процесах вступали. А се о, в котрім то стало ся, аздає ся Фортів, а друге, де подібний случай лучив ся, є Ланцця горішча!

Сказав би хтось: ба, если та місяя і ті сходи мали таку ціль, а я після твоїх слів і вишла то яким же способом до того прийшло?

Представлю вам, панове, се вишло зовсім природним способом. Темною в раві заслоною закрито то, що на тих відах і зобрах діяло ся і горіло але с ілько могло ся продерти ся через тайну на свїтло, то вишло та яву, що були там бесїди гр. рачо патрїстичні з сїм ніби в львівським дує де жані, але в кожній з тих бесід був патрїк: що-ту а-ту, в тім а тим повіті, той а той король бо-бу зводив в Татарамі, Трєками, заслуував так а такі добр ді-ні інстатуди або школи, так, що опі-ля люди, що сего вєслухали, мали дійсно себе за-птомкєв тах добродїв супроти нас, Русинів. Против Ру-

Телеграми

в дні 26. січня.

Будапешт. З соймів веде ся нині дискусія над контингентом рекрутів.

Царгород. Зватики македонських відносин вересвйдчені, що на весну вибухне болгарско-турецка війна. Туреччина оружить ся вельми енергично. Перевіз коний для турецької кавалерії відбуває ся майже щодня до Македонії.

Льондон. З Чіфу доносять до Daily Mail, що в часі оружної стрічі російського війська з китайськими розбішаками(?) в Манчжурії при шляху російської залізничної поїзду побило трох жовнів і один офіцер. Деягьох Китайців попало в російський полон.

Петербург. Російська агенція телеграфічна доносить з Порт Артура, що китайський генерал вимаперував з військом до Шайганкван для оборони границі в провінції Цзі.

Рим. Patria доносить, що в Римі говорять неначе би справу російско-яванького непорозуміння предложено до рішення італійському королеви.

Запросини до передплати.

Перший руский ілюстрований

КАЛЕНДАР МУЗИЧНИЙ

НА Р. 1904.

з богатим і одним в своїм роді додатком літературним опустить незадовго прасу друкарську.

Число примірників обмежене на число передплатників.

Передплата **2 К 10 с** (вже з оплатою пошти).

Замовляти Календар музичний можна ще до кінця сего місяця, надсилаючи поштовий переказ під адресою: **Р. Зарцкий**, у Львові, ул. Коперника ч. 16, I. пов.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові

уділяє своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложением документів виказуючих достаточну гіпотеку.

ПОЗИЧКИ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

СПЛАТУ може бути тільки обезпечений тривало в „Дністрі“ від огню.

Членом членський вносить 50 К, вписове 2 К. Число членів: 2,391 в 2,501 уділами на 125,050 К.

Уділ щадничі праймає „Дністер“ і опр. центовує до 4%, від шта. Сума вкладок на 1,256 книжочках 1,103,338 корон.

Вкладки розділяє ся частию на дивиденду для членів, частию на публичні добродійні цілі: на пер-ви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано дотепер з Товариства кредитного 10,840 корон.

Чистий зиск в справах позичок уділяє дирекція і агенти.

ІНФОРМАЦІЙ 31/12 1902. ДИРЕКЦІЯ.

Colosseum

в пасажи Германів.

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 16. до 31. січня 1904. —

- 1) Увертура Реклямограф.
- 2) Сестри Giopotti, танцюристкі (російські).
- 3) Ada Bell & Edwards, мімічно-еквілібристична сцена в В. делзі.
- 4) Astra & Zéro, комічні екцентрики.
- 5) Американський біоскоп.
- 6) Oliviara Trio, найліпші іспанські інструменти І-ти.
- 7) ПAVЛО САНДОР із своїм цирком.
- 8) Орхестра.
- 9) Carta & Martziana, феноменальний акт силачів.
- 10) Lucy Malata, французька співачка пісень.
- 11) Ferri & Cesare, комічні гімнастики на 3 дручках.
- 12) Людвиківський, гуморист.
- 13) Амер. біоскоп.
- 14) Марш.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділю і свята 2 представлення о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлено. Білети вчаснійне можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

Фахово рільничя часопись

„ГОСПОДАР“

(Перемишль, Побереже ч. 1)

зачала з 1904. р. с-мий рік свого видавництва. Виходить щомісячно в 16 сторонах битого друку, містить короткі, точно оброблені відомости з найновіших практик господарських (до 200 статей в році), примієних до потреб меншої посполости і коштів в дозві перешлати дві корони річно.

Читайте! **итайте!**

Пове видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише **2 корони!**

Товариство „Просвіта“ бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся твори Тараса Шевченка, видало сім дніми найтешевший збірник сих творів п. з. „**ПОЕЗИЯ Т. ШЕВЧЕНКА**“. Книжка, оправлена в полотно з ячолочими нитками, може бути вигарнійшою окасаю руських хат. Папір великий, формат на взір европеевських класиків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Виспільє ся тільки за надісланем **2 кор. 30 сот.** на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

В книгарни Товариства ім. Шевченка і в книгарни Ставонігійській можна дстати отсі праці видані проф. доктором Ів. Коначем:

- Будуєть гімнзій.** Ціна 1 К
- Партийна політика і морал.** Ц. 50 с.
- Родинне житє** (під розвагу руским „соколкам і паннам“). Ц. 50 с.
- Соц ялізм, етика і політика** (під розвагу „старшим і молодшим“). Ц. 50 с.

Три перші праці владже і на основі творів професора берлинського університету доктора Фридриха Паульзена.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

з купує і продає всякі папери цінні і **МОНЕТИ**

по найдешевшим курсі денним не числячи ніякої провизії.

Християнський Календар МІСІОНАРІЯ
на 1904 рік

коштує лише 50 сот., а з поштовою пересилкою 60 сот. Зміст богатий, ілюстрації гарні. При закупш більше примірників вельми значний опуст. Виспільє лише за готівку: **Видавництво Чина св. Васил'я В. в Жовкві.**

„Напівник церковний“

виданий бл. п. Івнатієм Полотнюком в Перемишлі, можна набувати у тогож жени під адресою: **Катерина Полотнюк, вдова по нівці катедральним в Станиславові, ул. Собієкого ч. 50.**

Ціна брошуров. прим. 4 К.
Оправного в п-в-полотно 4 К 50 с.
Оправного в полотно 5 К.
Пересылка поштова 60 с.т.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд	до Львова	Позд	зі Львова
посп. особ.		посп. особ.	
приходить о годині		відх. одить о годині	
6:10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня	7:22	до Сучани, Жидачева, Кересмезе, Потутор
6:20	з Чернівців, Галац, Чорткова, Калуша	8:30	до Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Головний
6:50	з Соалі, аля руської	6:43	до Яворова, Хирова
7:35	з Самбора, Хирова	6:45	до Личачного (Пешту), Борислава, Дрогобича
7:35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче	8:25	8:35
7:55	на дв. Головний		до Кракова, Відня, Праги, Берлина
7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша
7:55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина	9:5	до Самбора, Хирова
9:57	з Стрия	9:40	до Белзці, Сокала, Любачева
0:25	з Рашева, Любачева	10:35	до Чернівців, Потугор, Делитина
1:15	з Станислава (Кересмезе, Потутор)	10:40	до Тернопілля, Потугор, дв. Головний
1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	10:57	до Підзамче
2:15	з Підволочиск, Коничинів на дв. Підзамче	3:5	до Стрия, Хирова, Борислава
2:30	на дв. Головний	3:5	до Рашева, Любачева
4:35	з Стрия, Хирова, Борислава	3:40	до Самбора, Хирова
5:6	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підзамче	3:50	до Яворова
5:0	" " " на дв. Головний		
5:20	з Яворова		
1:40	з Чернівців, Ісван		
5:9	з Кракова, Відня, Праги, Берлина		
5:0	з Белзці, Сокала, Любачева		
5:55			
НІЧ		НІЧ	
8:29	з Яворова	12:45	до Станиславова, Жидачева
9:20	з Чернівців, Бухарешту	6:15	до Кракова, Відня, Берлина, Варшави
8:40		6:51	до Яворова
2:41	9:50	6:40	до Личачного (Пешту), Калуша, Хирова
	з Кракова, Відня, Берлина, Ясла, Рижанона	8:05	до Сокала, Раш руської
		9:1	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
	10:0	9:20	до Підзамче
	з Самбора, Самбора	2:51	10:42
	10:02	10:5	до Кракова, Відня, Варшави, Праги
	з Підволочиск (Київ), Бродів на дв. Підзамче	11:00	до Підволочиск, Бродів дв. Головний
	10:11	11:24	" " дв. Підзамче
	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша	11:0	до Стрия
	3:9	11:11	до Жовкви (лише що неділі)
	з Тернопілля, Грималола на дв. Підзамче	4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
	3:40		

ЗАПІЯТА: Пога чина числять ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.
Час середно-європейский ріжнить ся від часу львівського о 96 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12 год. 6 мин. часу львівського — юро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцьких ч. 7).